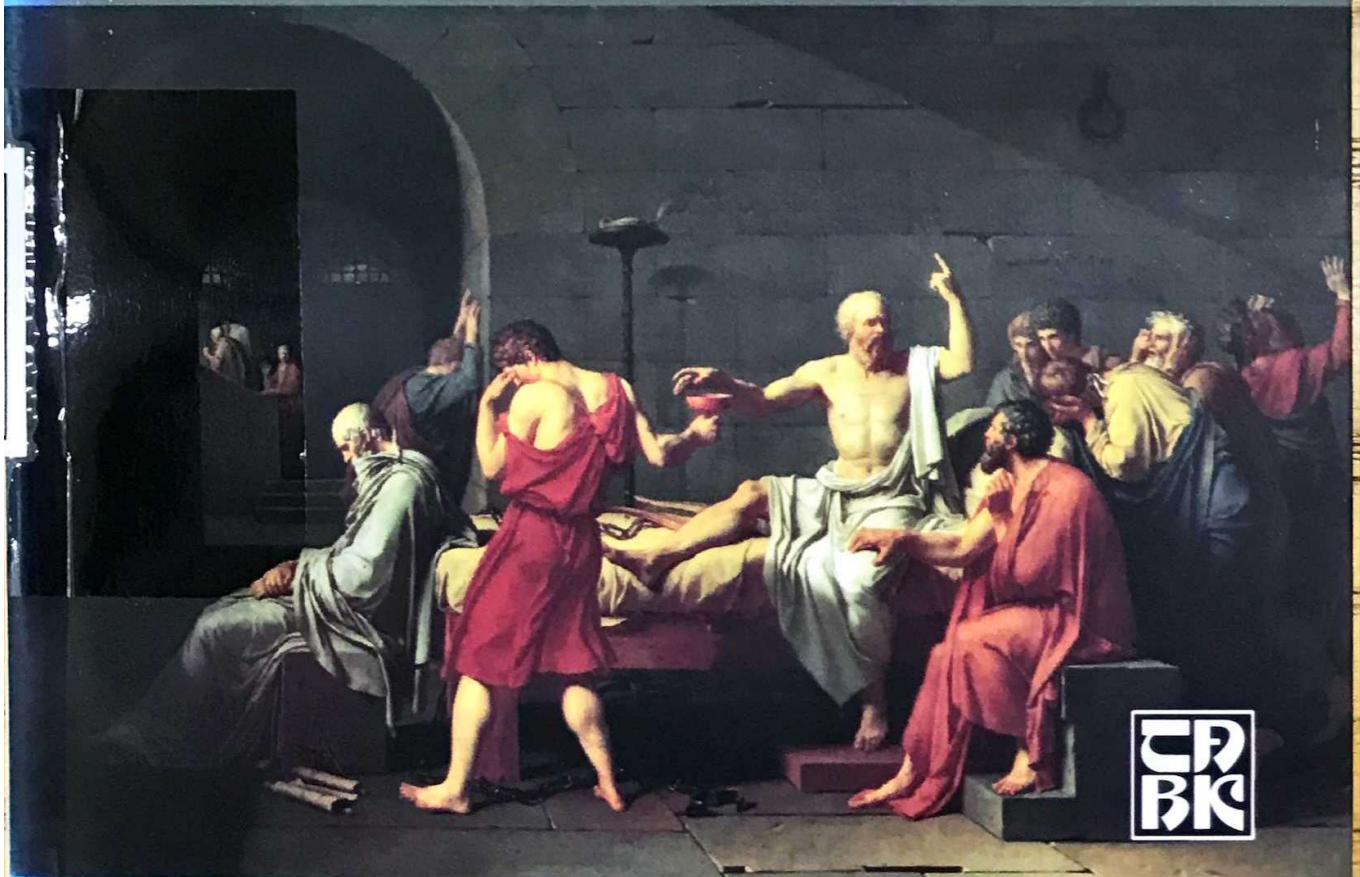

PGS.TS. ĐẶNG HỮU TOÀN
(Chủ biên)

CÁC NỀN VĂN HÓA THẾ GIỚI

PHƯƠNG TÂY

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

SÁCH
TỦ SÁCH TRI THỨC BÁCH KHOA PHỔ THÔNG

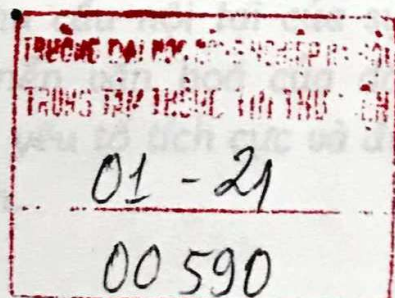
PGS. TS. ĐẶNG HỮU TOÀN - TS. TRẦN NGUYỄN VIỆT

TS. ĐỖ MINH HỢP - CN. NGUYỄN KIM LAI

CÁC NỀN VĂN HÓA THẾ GIỚI

Tập II : PHƯƠNG TÂY

- **CỔ ĐẠI**
- **TRUNG CỔ**
- **PHỤC HƯNG**
- **CẢI CÁCH TÔN GIÁO**
- **CẬN ĐẠI**

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

Lời giới thiệu

"Văn hoá hoặc văn minh là chỉnh thể phức hợp bao gồm tri thức, tín ngưỡng, nghệ thuật, đạo đức, pháp luật, tập tục và bất kì năng lực, thói quen nào khác mà con người cần có với tư cách là thành viên của xã hội"¹. Nó bao gồm tất cả những gì làm cho dân tộc này khác với dân tộc khác; là nơi thể hiện rõ nhất tinh thần dân tộc, bản sắc dân tộc, ý thức và những phương thức tiếp nhận những giá trị của các dân tộc khác.

Ngày nay, tính cô lập và khép kín của đời sống các dân tộc bị thu hẹp, sự giao lưu văn hoá ngày càng được tăng cường, không một dân tộc nào tồn tại tách biệt mà không có sự giao lưu văn hoá với các dân tộc khác. Sự giao lưu văn hoá đã trở thành nhu cầu nội tại của sự phát triển văn hoá, nhờ đó nền văn hoá của dân tộc được tiếp thu thêm các yếu tố tích cực và được làm giàu thêm để phát triển.

---

1. Theo nhà dân tộc học và xã hội học Anh Tailơ (Edwad Burnett Tyler; 1832 - 1917).

Với mong muốn mang lại cho đồng đảo bạn đọc (nhất là giới trẻ, các bạn đọc có trình độ phổ thông trở lên) những tri thức nhất định, khái quát về các nền văn hoá thế giới, Nhà xuất bản Từ điển bách khoa tổ chức xuất bản cuốn sách **Các nền văn hoá thế giới**. Các nền văn hoá được đề cập ở đây là những nền văn hoá "mang tính thế giới", đã và đang tồn tại trong tiến trình lịch sử, có sự ảnh hưởng và tác động không nhỏ đến sự phát triển của văn hoá và văn minh nhân loại hiện nay.

Ý định như vậy nhưng khả năng có hạn, chắc chắn rằng không tránh được những thiếu sót. Mong sự đóng góp ý kiến của bạn đọc để sách được hoàn chỉnh hơn trong những lần xuất bản sau.

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

Ngày nay, tình cơ lập ra khắp các dân tộc bị thu hẹp, sự giao lưu văn hoá ngày càng được tăng cường, không một dân tộc nào tồn tại tách biệt mà không có sự giao lưu văn hoá với các dân tộc khác. Sự giao lưu văn hoá đã trở thành nhu cầu nội tại của sự phát triển văn hoá, nhờ đó nền văn hoá của dân tộc được tiếp thu thêm các yếu tố tích cực và được làm giàu thêm để phát triển.

I. Theo nhà dân tộc học và xã hội học Anna Tolia (Edward Burnett Tylor; 1882 - 1917).

MỤC LỤC

Trang

Lời giới thiệu	5
CỔ ĐẠI	7
Nền văn hoá Hi Lạp cổ	8
– Cái của mình và cái của người khác	11
– Phân kì lịch sử Hi Lạp	13
– Thống nhất và đa dạng	16
– Hôme - người thầy của Hi Lạp	19
Thần thoại và tri thức	21
– Từ thần thoại đến biểu tượng	21
– Triết học	24
Văn hoá Hi Lạp	31
– Vũ trụ	31
– Tồn tại và sinh thành	36
– Vĩnh hằng và thời gian	41
– "Không có cái gì là quá độ"	44
– Chân lí và cái đẹp	49
– Hãy nhận thức nhịp điệu ẩn náu trong cuộc sống của con người	52
– Số phận	55
– Linh hồn	58

- Aid	62
Những giá trị xã hội trong văn hoá Hi Lạp ...	65
- Nhà nước - thị thành	65
- Cạnh tranh và đối thoại	76
- Lí tưởng về con người và giáo dục	80
- Eros	82
- Dưới dấu hiệu con rùa	84
- Lao động và nô lệ	89
- Đạo đức	91
Văn hoá La Mã	100
- Về nguồn gốc của người La Mã	104
- Nền cộng hoà	107
- Con người	113
- Tôn giáo La Mã	116
- Phá huỷ xã hội	118
- Những biến đổi	122
- Đối mặt với phương Đông	127
Thời cổ đại và Thiên Chúa giáo	129
- Người thợ mộc đến từ Nadaret (Nazareth) .	129
- Giáo hội - thể xác của Chúa Jêsu	141
- Giáo hội và nhà nước	146
- Giáo hội khải hoàn	151
- Thời cổ đại và Thiên Chúa giáo: Từ xung đột đến thoả hiệp	154

- Luật pháp và Tin Lành	162
- Minh biện cho Chúa	163
- "Cựu Adam" và "Tân Adam"	165
- Tội lỗi và cứu rỗi	169
TRUNG CỔ	175
Sự khởi xướng thời Trung cổ	175
Bức tranh Trung cổ về Thế giới	178
- Con chó thần	182
- Thiên thần và quỷ dữ	185
- Con người và tự nhiên	187
- "Rừng biểu tượng"	189
- Đo vẽ địa hình cái chết	193
- Hai thế giới hay là một?	194
- Thời gian là gì?	196
- Thời gian thế tục và thời gian thiêng liêng	201
- Lịch sử - đối thoại giữa hiện tại với quá khứ	207
- Thời Trung cổ phong kiến	212
- Xã hội phân chia ra làm ba	218
- Lao động - sự nguyên rủa hay là sự cứu rỗi?	222
- Tiên và sự cứu rỗi linh hồn	225
- Công bằng xã hội	227

- Những kẻ xa lạ và những kẻ thù 230
- Những người tà giáo 232
- Quỷ dữ ở nông thôn và tại toà án 233
- Sự ra đời của "cái tôi"? 235

Một Trung cổ khác: văn hoá Prôvăngxơ 242

- Cao trào của các thế kỉ 11 - 12 243
- Đô thị 244
- Địa vị của phụ nữ 246
- Văn hoá thế tục và sự suy giảm
quyền uy của giáo hội 246
- "Những người trong sạch" 248

PHỤC HƯNG 253

Thành phố phục hưng 254

- Công xã đô thị Italia 254
- Chế độ xã hội tại các thành phố Italia 258
- Từ tự do đến bạo chính 261
- Đời sống đô thị 262
- Thành phố phục hưng
và nhà nước - thành thị cổ đại 264
- Con người thời đại phục hưng 268

Văn hoá phục hưng 270

- "Phép mâu châu Âu" 270
- Nghịch lí của phục hưng 274

- Triết học mang tính thi ca	275
- Linh hội thế giới	277
- Người phụ nữ đẹp	278
- Đạo đức và chính trị	280
- Tương lai của loài người	283
- Phục hưng và trung cổ	285
- Phục hồi thời cổ đại hay vượt lên trên nó? ...	287
- Sức mạnh của tính cách	288
- Từ triết học thi ca đến khoa học nghệ thuật	290
- Phục hưng phương Bắc	292

CẢI CÁCH TÔN GIÁO 296

Những thách thức của thời đại 298

- Thương phẩm hoá Trung cổ sơ kì	298
- Trạng thái của Giáo hội Thiên Chúa giáo Phương Tây	304
- Sự tính toán đa thần giáo và ma thuật đa thần giáo trong cơ cấu lễ nghi Thiên Chúa giáo	307

Mactin Luthơ và sự truyền bá cải cách tôn giáo sơ kì 311

- Cá nhân và niềm tin của Luthơ trẻ tuổi	311
- Những luận điểm chống lại Indulgence (xá tội bằng tiền hay công lao)	319

CẬN ĐẠI 321

Từ thế kỉ khai sáng đến thế kỉ nguyên tử 322

- Khai sáng và cách mạng 322
- "Con người có nghĩa là sự kiêu hãnh" 324
- "Tri thức là sức mạnh" 326
- "Cái chết của chúa" 331
- Các quyền con người 333
- "Ngày mai sẽ tốt hơn ngày hôm qua" 338
- Cái thiện và cái ác trong thế kỉ của lí tính 341

Nền văn minh công nghiệp 343

- Kinh tế dành cho mọi người 345
- Con người và máy móc 347
- Xã hội đại chúng 351
- Xã hội của một vở kịch 355
- Trung tâm và ngoại biên 357
- Chào buổi sáng, trái đất - người mẹ! 361

TÀI LIỆU THAM KHẢO 364

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

109 Quán Thánh, Ba Đình, Hà Nội

DT: HC - TH. 04.37339361; PH. 04.38439034

Các ban biên tập: 04.37341742; 04.38438953; 04.38439033

Fax: (84-4) 38438951 - Email: nxbtdbk1998@yahoo.com

Website: www.nxbtdbk.vn

CÁC NỀN VĂN HÓA THẾ GIỚI

Tập 2: Phương Tây

Chịu trách nhiệm xuất bản

TS. TRỊNH TẤT ĐẠT

Biên tập: **ĐẬU VĂN NAM**

Chế bản **HÀ VÂN**

Vẽ bìa: **GS.TS. HỒ SĨ QUÝ**

In 1.000 cuốn, khổ 13 x 19 cm
Thực hiện tại Công ty cổ phần In Văn Hoá Việt
Kế hoạch xuất bản số: 363 - 2011/CXB/06 - 11/TĐBK
In xong nộp lưu chiểu quý III năm 2011